ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Пилипенка Володимира Пилиповича, на тему «Воєнні злочини за Римським статутом міжнародного кримінального суду: питання теорії та практики», подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право

Рецензенти, призначені рішенням Вченої ради Міжнародного гуманітарного університету, а саме: доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Міжнародного гуманітарного університету – **Андрейченко Світлана Сергіївна**; доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Міжнародного гуманітарного університету – **Громовенко Костянтин Вікторович**; доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Міжнародного гуманітарного університету – **Манько Денис Григорович**; розглянувши дисертацію та наукові публікації, у яких висвітлено основні наукові результати дисертації Пилипенка Володимира Пилиповича, а також за результатами фахового семінару для апробації докторської дисертації, проведеного 16 грудня 2023 року Протокол № 4, встановили наступне.

Актуальність теми та її зв'язок із планами науково-дослідних робіт. 24 лютого 2022 року російська федерація здійснила збройну агресію і розпочала повномасштабну війну проти нашої держави. Агресивна війна, яку рф розв'язала з 2014 року і веде проти України, уже забрала життя тисячі героїв – захисників і захисниць нашої Батьківщини, а також мирних громадян, змусила декілька мільйонів осіб залишити свої домівки, завдала збитків від зруйнованих внаслідок бойових дій будинків й об'єктів інфраструктури, підірвала економіку нашої держави, боляче вдаривши насамперед по незахищених верствах населення, вона супроводжується

широкомасштабними і грубими порушеннями основоположних прав та свобод людини і громадянина на території всієї України.

Водночас значення збройної агресії і повномасштабної війни проти України пов'язане не лише із зазначеними вище факторами, безпосередньою небезпекою для європейського регіону, загальною загрозою миру, міркуваннями гуманітарного, економічного, політичного та соціального характеру – агресія підриває сучасний міжнародний правопорядок, який ґрунтується на загальновизнаних принципах міжнародного права, Статуті ООН, Заключному акті Наради з безпеки і співробітництва в Європі та інших міжнародно-правових актах.

Питання ратифікації Статуту Міжнародного кримінального суду і приведення у відповідність до нього та норм міжнародного гуманітарного, кримінального, кримінально-процесуального законодавства, є вкрай важливим з точки зору збройної агресії рф проти України. Як слушно зазначається у Рекомендаціях парламентських слухань на тему «Актуальні питання зовнішньої політики України», схвалених Постановою Верховної Ради України від 24 травня 2017 року № 2069-VIII, «Протидія збройній агресії рф проти України, відновлення територіальної цілісності України, захист і відновлення прав громадян України, які постраждали в ході агресії та/або перебувають на тимчасово окупованих територіях, зокрема в окремих районах Донецької і Луганської областей, є ключовим пріоритетом і визначальним завданням Української держави».

Отже, сьогодні для Української держави і суспільства головним пріоритетом і визначальним завданням є відновлення територіальної цілісності України, забезпечення її національної безпеки в умовах війни, яку розв'язала проти неї російська федерація.

Необхідною складовою державної та правової політики України, спрямованої на захист державного суверенітету є правова політика держави, зорієнтована на притягнення до міжнародно-правової відповідальності

збройного конфлікту, що переріс у повномасштабне російське вторгнення у лютому 2022 року.

Зміни, що відбуваються останнім часом у сфері міжнародного правопорядку, об'єктивно потребують адекватної реакції міжнародного співтовариства для запобігання порушенням невід'ємних прав людини та нації, швидкої і постійної реакції міжнародного співтовариства на скоювані міжнародні злочини. В умовах сучасності можна констатувати прогрес міжнародного права у цьому напрямі, що є результатом сформованості одних із найважливіших його галузей – міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права.

Важливим засобом забезпечення стабільності міжнародно-правових відносин є формування у системі міжнародного права інституту міжнародної кримінальної юстиції, поява якого зумовлена насамперед необхідністю утворення дієвого механізму захисту міжнародного правопорядку, що все ще потерпає в результаті збройних конфліктів, які неминуче спричиняють порушення загальновизнаних принципів і норм міжнародного права, відповідальності за вчинення міжнародних злочинів, а також потреби встановити чіткі межі міжнародної відповідальності держав та індивідуальної кримінальної відповідальності індивідів за міжнародним правом.

Із заснуванням у 90-х роках XX століття міжнародних кримінальних трибуналів під егідою ООН, а саме – Міжнародного трибуналу для судового переслідування осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, скоєних на території колишньої Югославії з 1991 року (у подальшому – МТКЮ) та Міжнародного кримінального трибуналу для судового переслідування осіб, відповідальних за геноцид та інші серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, вчинені на території Руанди і громадян Руанди, відповідальних за геноцид та інші подібні порушення, вчинені на території сусідніх держав у період з 1 січня 1994 до 31 грудня 1994 року (у подальшому – МКТР), а також у зв'язку із прийняттям в 1998 році Римського статуту Міжнародного кримінального суду, у вітчизняній

науці міжнародного права спостерігається різке підвищення інтересу до питань кримінальної відповідальності за порушення норм міжнародного гуманітарного і, відповідно, міжнародного кримінального права, яке криміналізує такі правопорушення.

Загалом проблема відповідальності за воєнні злочини набуває особливої актуальності через їхню підвищену небезпеку, масштаби їх скоєння, значущість об'єктів, на які вони посягають.

Суспільно-політичні події останніх років, а саме системні та масові порушення прав людини, що мали місце з боку держави стосовно учасників руху Євромайдан, агресія рф, проведення Антитерористичної операції / Операції Об'єднаних сил, тимчасова окупація окремих територій України та визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду на умовах Римського Статуту, нарешті повномасштабна агресія рф проти України засвідчили невідповідність законодавства України про кримінальну відповідальність положенням міжнародного кримінального права. Практика кримінального переслідування та покарання за фактами скоєння воєнних злочинів виявляє недосконаліть норм, зафіксованих у міжнародному кримінальному та міжнародному гуманітарному праві та національному кримінальному законодавстві держав про кримінальну відповідальність за воєнні злочини, а також інституційно-правового механізму її конкретизації та реалізації. У цьому контексті важливо зауважити, що чинне кримінальне законодавство України у сфері кримінальної відповідальності за воєнні злочини (ст. 438 КК України «Порушення законів та звичаїв війни») не вповні відповідає міжнародно-правовим зобов'язанням України, оскільки має узагальнений характер, не містить всеосяжного переліку серйозних порушень міжнародного гуманітарного права.

Актуальність проблематики дослідження зумовлюється також і тим, що наразі у вітчизняній юридичній науці жваво обговорюються питання необхідності ратифікації Україною Римського статуту Міжнародного кримінального суду та приведення українського законодавства і практики у

відповідність до його положень, а також норм міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права.

Зв'язок теми дослідження з планами науково-дослідних робіт. Дисертаційне дослідження виконане в рамках наукових досліджень Національного університету «Одеська юридична академія» «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий і культурний вимір» на 2016–2020 роки (Державний реєстраційний номер 0116U001842) та «Правове та соціальне життя України у людиноцентристському вимірі в цифрову еру» на 2021–2025 роки, плану науково-дослідницької роботи кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» «Міжнародне право в період трансформації міжнародного правопорядку та захист національних інтересів України» на 2016–2020 роки та «Міжнародне право та захист прав людини у цифрову еру» на 2021–2025 роки, а також наукової теми Південного регіонального центру Національної академії правових наук України «Регіональна юридична наука: спадкоємність і модернізація» на 2019–2024 роки та відповідає комплексній темі науково-дослідної роботи Міжнародного гуманітарного університету «Екзистенційні виклики освіти, науки, безпеки та здоров'я в сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації суспільного життя» (державний реєстраційний номер 0123U1017585).

Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 9 від «12» червня 2017 року).

Ступінь обґрунтованості запропонованих здобувачем положень, висновків та рекомендацій. Положення, висновки та рекомендації, отримані автором у процесі дослідження, належним чином аргументовані та науково обґрунтовані. Достовірність, сформульованих у дисертації наукових положень, висновків та рекомендацій підтверджується їх науковим обґрунтуванням, яке базується на аналізі літературних джерел за даною проблемою, коректній постановці мети і завдань дослідження.

Методологія дослідження. У роботі використана сукупність теоретичних та емпіричних методів дослідження. Так, використання гносеологічного методу уможливило здійснити аналіз теоретико-правових засад дослідження, а саме в процесі огляду основних доктринальних джерел за тематикою дослідження (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1., 2.3, 2.3, 3.1, 3.3). Історико-правовий метод надав можливість порівняти різні історичні стани феномену інституту воєнних злочинів та системи його елементів в міжнародному та національному аспектах (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1., 3.1, 4.1). Логіко-семантичний і формально-логічний методи використано з метою вдосконалення понятійного апарату шляхом визначення понять «воєнний злочин», «збройний конфлікт», «спільна злочинна діяльність» та ін. (підрозділи 1.1, 1.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1). Порівняльно-правовий метод було використано під час реалізації усіх завдань дослідження (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 2.3, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.3). Використання системно-структурного методу допомогло виявити і проаналізувати сучасний стан розвитку законодавства й практики України в контексті визначення воєнних злочинів та їх елементів (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.2, 3.3, 4.1). Методи групування, класифікації і аналітичний метод застосовано в межах визначення правових засад діяльності і компетенції Міжнародного кримінального суду в контексті притягнення до індивідуальної кримінальної відповідальності за скоєння воєнних злочинів, а також з'ясування правових засад розвитку міжнародно-правового співробітництва України з Міжнародним кримінальним судом (підрозділи 3.1, 3.3, 5.1, 5.2, 5.3). Метод прогнозування уможливив окреслити перспективні напрями удосконалення законодавчого забезпечення діяльності органів державної влади України в контексті приведення у відповідність чинного законодавства про воєнні злочини до норм міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права (підрозділи 4.3, 5.3, 5.3).

Емпіричну базу дослідження становлять міжнародно-правові акти, резолюції Генеральної Асамблеї ООН, аналітичні матеріали Верховної Ради

України, Офісу Прокурора Міжнародного кримінального суду, Офісу Генерального прокурора та ін.

Основні результати дослідження, ступінь їх наукової новизни та значущості.

Наукова новизна одержаних результатів дисертації визначається тим, що вона є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексним правовим дослідженням проблематики міжнародних злочинів за Римським статутом Міжнародного кримінального суду, а також проблеми імплементації положень Римського статуту про воєнні злочини в законодавство і практику України. Новизну дисертаційного дослідження відображають також теоретичні і прикладні положення, висновки та пропозиції, зокрема:

уперше:

сформульовано авторське визначення складу воєнних злочинів та визначена їх юридична природа. Під «складом воєнного злочину» пропонується розуміти сукупність встановлених джерелами міжнародного кримінального права об'єктивних і суб'єктивних ознак, що характеризують діяння як воєнний злочин за міжнародним кримінальним правом. Обґрунтовується теза про те, що юридична природа воєнних злочинів є дуалістичною, адже, до них, з одного боку, належать злочини, що полягають у серйозних порушеннях міжнародного гуманітарного права, спрямовані проти інтересів осіб, що беруть безпосередню участь у цих конфліктах, а з іншого боку – серйозні порушення норм міжнародного гуманітарного права, покликаного захищати права та інтереси осіб, які безпосередньо участі у збройних конфліктах не беруть;

запропоновано авторську дефініцію поняття «воєнний злочин» як серйозного порушення міжнародного гуманітарного права, яке застосовується у збройних конфліктах міжнародного та/або неміжнародного характеру, що тягне за собою індивідуальну кримінальну відповідальність згідно з нормами міжнародного кримінального права. Вбачається, що хоча

таке визначення не є розгорнутим, оскільки не вказує на всі суттєві ознаки аналізованих злочинних діянь, однак може бути відправним для їх концептуального розуміння, розмежування з іншими злочинами та використовуватися у цьому контексті в актах міжнародного права;

виокремлено два типи індивідуальної кримінальної відповідальності за воєнні злочини: у межах національної та міжнародної кримінальної юрисдикції; обґрунтовано пріоритетний характер застосування національної кримінальної юрисдикції з можливою включеністю міжнародної кримінальної юрисдикції на засадах компліментарності за обставин небажання або нездатності національних судово-правоохоронних органів переслідувати осіб, які вчинили воєнні злочини; зазначені характерні особливості взаємозв'язку та взаємодії міжнародної та національних правових систем у сфері боротьби з воєнними злочинами;

визначено найбільш оптимальні і можливі, з урахуванням особливостей Кримінального кодексу України та Римського статуту Міжнародного кримінального суду, напрями і способи імплементації законодавства України про кримінальну відповідальність відповідно до Римського статуту Міжнародного кримінального суду, які повинні відбуватися шляхом комплексних змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів, а також включати криміналізацію всіх діянь, визнаних злочинними за Римським статутом як таких, які потрапляють до розділу, що стосувалися співробітництва з МКС та окремими його органами;

обґрунтовано необхідність впровадити до чинного Кримінального кодексу України припису про відповідальність командирів (начальників) за невжиття заходів у контексті запобігання скоєння воєнних злочинів підлеглими, а так само неприпинення воєнного злочину, який вчиняється підлеглим, а також невжиття військовим командиром (начальником) належних заходів щодо притягнення підлеглих до кримінальної відповідальності за вчинення воєнного злочину;

запропоновано впровадити кримінальну відповідальність за захоплення

заручників під час збройного конфлікту міжнародного та/або неміжнародного характеру, яка б визначала відповідальність за захоплення або тримання цивільних осіб, що перебувають під захистом Женевських конвенцій, як заручників, з метою спонукання противника до вчинення та/або утримання від вчинення будь-якої дії як умови звільнення заручника;

запропоновано впровадити кримінальну відповідальність за примус громадян, що проживають на тимчасово окупованій території України, до отримання громадянства держави-окупанта та розглянути можливість внесення змін до статті 8 Римського статуту Міжнародного кримінального суду, закріпивши у ній такий склад воєнного злочину, як примус населення окупованої території до отримання громадянства держави-окупанта;

удосконалено:

співвідношення понять «порушення законів та звичаїв війни» та «воєнні злочини», і з'ясовано, що обсяг норми, передбаченої у ст. 438 Кримінального кодексу України, вужчий за норму про воєнні злочини, що міститься у Статуті Міжнародного кримінального суду і не охоплює усіх видів збройних конфліктів;

з урахуванням використовуваного державою (у взаємозв'язку з типом його правової системи, чинними в ньому конституційними положеннями та його міжнародно-правовими зобов'язаннями) способу встановлення кримінальної відповідальності за воєнні злочини, виділено основні моделі криміналізації серйозних порушень міжнародного гуманітарного права;

ідеї щодо інституційно-правового механізму реалізації індивідуальної кримінальної відповідальності за воєнні злочини, особливостями якого є: 1) можливість ступеневого розвитку відносин кримінальної відповідальності за воєнні злочини в рамках, відповідно, спочатку національної та, далі, міжнародної кримінальної юрисдикції; 2) диференціація типів та моделей реалізації кримінальної відповідальності за воєнні злочини; 3) взаємозв'язок міжнародної та національних правових систем, взаємодія компетентних органів кримінальної юстиції як умова нормального функціонування

розглянутого механізму;

отримали подальший розвиток:

доктринальні погляди щодо механізмів узгодження норм внутрішньодержавного та міжнародного права і визначення правової природи імплементації норм міжнародного гуманітарного й міжнародного кримінального права в національне законодавство;

підходи щодо взаємодії міжнародних договорів, загальновизнаних принципів та норм міжнародного права і законодавства України про кримінальну відповідальність за скоєння воєнних злочинів, а саме щодо необхідності закріплення у законодавстві України конкретного переліку воєнних злочинів, передбачених Римським статутом Міжнародного кримінального суду;

концепції щодо виокремлення групи міжнародних злочинів як самостійного виду злочинів, що мають бути виведені в окремий розділ Кримінального кодексу України;

погляди на систему розділу XX Кримінального кодексу України, внаслідок чого констатовано невідповідність між формою (назвою) розділу та його змістом, а також висловлено міркування автора щодо місця вказаного розділу в системі Кримінального кодексу України.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що наукові узагальнення доведені до рівня конкретних висновків і рекомендацій. Це робить їх придатними для застосування у практиці правотворчої та правозастосовної діяльності, а також прискорення процесів формування ефективних механізмів забезпечення протидії воєнним злочинам, зокрема:

у науково-дослідницькій сфері – при підготовці аналітичних матеріалів щодо тенденцій подальшого розвитку інституту воєнних злочинів у сучасному міжнародному праві (акт впровадження:);

у правотворчій діяльності – у законотворчій діяльності Комітетів Верховної Ради України в контексті удосконалення чинного законодавства України в сфері регламентації воєнних злочинів (акт впровадження:);

в освітньому процесі – у закладах вищої освіти України при викладанні навчальних дисциплін «Міжнародне кримінальне право», «Міжнародне гуманітарне право», «Кримінальне право» та ін., підготовці навчально-методичних матеріалів, проведення лекційних занять та семінарів.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження виконане автором самостійно у повному обсязі з урахуванням новітніх досягнень вітчизняної юридичної науки і практики міжнародного права. У спільно опублікованих працях особистим внеском здобувача є: у праці Пилипенко В. П., Пилипишин П. Б., Раданович Н. М. «Особливості правового регулювання прав людини під час збройних конфліктів» – обґрунтування потреби оновлення чинного кримінального законодавства України загалом, та в сфері регламентації воєнних злочинів зокрема; у праці Пилипенко В. П., Слюсарчук Х. Т., Пилипишин П. Б., Бойченко С. В. «Порушення прав людини воєнними злочинами: теорія та практика» – висвітлення законодавчих пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства України і практики України у контексті приведення законодавства України про воєнні злочини у відповідність до норм міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права; у праці Volodymyr Pylypenko, Svitlana Bondarenko, Roman Kolisnichenko, Natalia Runcheva, Krzysztof Gornyak and Serhii Drobotov «Information and Analytical Support Threat Monitoring and Means of Overcoming Chellenges to National Security: International Legal Aspect» – обґрунтування необхідності доєднання України до системи міжнародної кримінальної юстиції через ратифікацію Статуту Міжнародного кримінального суду для здійснення ефективного притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні воєнних злочинів.

Апробація результатів дослідження. Висновки і положення дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія». Наукова доповідь Пилипенка Володимира Пилиповича «Правова оцінка воєнних злочинів за Римським Статутом Міжнародного

Кримінального суду» була обговорена та схвалена на засіданні Південного регіонального центру Національної академії правових наук України 28 грудня 2023 року. Основні положення дисертаційного дослідження доповідалися на міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: «Актуальні питання реформування правової системи України» (м. Дніпро, 3–4 лип. 2020 р.); «Проблеми вдосконалення правового забезпечення прав та основних свобод людини і громадянина» (м. Запоріжжя, 26–27 черв. 2020 р.); «Актуальні проблеми вдосконалення законодавства та правозастосування» (м. Запоріжжя, 22–23 жовт. 2021 р.); «Наука, освіта, технології та суспільство: нові дослідження та перспективи» (м. Полтава, 2 лип. 2022 р); «Захист суверенітету, територіальної цілісності і національної безпеки як спільна справа держави та Українського народу» (м. Київ, 24 берез. 2023 р.).

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях. Основні результати дисертаційного дослідження викладені в одноособовій монографії, 19 наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, працях, 3 наукових статтях у зарубіжних періодичних виданнях, а також 5 тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Пилипенко В. П. Воєнні злочини в сучасному міжнародному праві: питання теорії та практики : монографія. Одеса : Юрид. літ., 2021. 320 с.

Наукові статті у фахових виданнях:

2. Пилипенко В. П. Роль Палати попереднього провадження Міжнародного кримінального суду під час розслідування воєнних злочинів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні*

науки : зб. наук. пр. Херсон, 2017. Вип. 3, т. 2. С. 166–170. URL: https://lj.journal.kspu.edu/index.php/lj/article/view/330/314

3. Пилипенко В. П. Склад воєнного злочину за міжнародним кримінальним правом. *Актуальні проблеми держави і права* : зб. наук. пр. Одеса, 2017. Вип. 79. С. 110–116. URL: http://www.apdp.in.ua/v79/17.pdf

4. Пилипенко В. П. Становлення і розвиток системи правової регламентації правил (законів і звичаїв) ведення збройних конфліктів у міжнародному договірному праві. *Правові системи.* 2017. №3/4. URL: http://legalsystems.net.ua/?pagея_id=247

5. Пилипенко В. П. Воєнні злочини в контексті Статуту Міжнародного кримінального трибуналу по колишній Югославії. *Правові системи.* 2018. № 3. 2018. С. 586–600. URL: http://legalsystems.net.ua/wp-content/uploads/2021/07/"ПРАВОВІ-СИСТЕМИ"_2018_3..pdf

6. Пилипенко В. П. Воєнні злочини як серйозні порушення Женевських конвенцій, 1949 р. в контексті міжнародного кримінального права. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України.* 2018. № 6. С. 81–93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2018_6_12

7. Пилипенко В. П. Роль органів міжнародної кримінальної юстиції у забезпеченні дотримання норм міжнародного гуманітарного права. *Правові системи.* 2018. Вип. 1–2. С. 454–462. URL: http://legalsystems.net.ua/?page_id=392

8. Пилипенко В. П. Воєнні злочини в Статутах Міжнародних кримінальних трибуналів та Римському статуті Міжнародного кримінального суду. *Право.UA*. 2020. № 2. С. 5–11. URL:http://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/2020/10/5-_Pylypenko.pdf

9. Пилипенко В. П. Деякі питання імплементації Римського Статуту Міжнародного кримінального суду у законодавство держав-членів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. № 4. С. 147–153. https://doi.org/10.32850/sulj.2020.4.25

10. Пилипенко В. П. До питання про приєднання України до Римського статуту Міжнародного кримінального суду: теоретичні і практичні аспекти. *Наше право.* 2020. №2. С. 9–18. https://doi.org/10.32782/NP.2020.2.2

11. Пилипенко В. П. Проблеми імплементації положень Римського статуту Міжнародного кримінального суду щодо воєнних злочинів в законодавство держав-учасниць. *Європейські перспективи.* 2020. № 2. С. 16–26. https://doi.org/10.32782/EP.2020.2.3

12. Пилипенко В. П. Воєнні злочини в системі міжнародного гуманітарного та міжнародного кримінального права. *Право. UA*. 2021. № 3. С. 157–165. https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2021.3.25

13. Пилипенко В. П. Деякі питання співробітництва України та Міжнародного кримінального суду: правові аспекти. *Право і суспільство.* 2021. № 1. С. 273–279. https://doi.org/10.32842/2078-3736/2021.1.41

14. Пилипенко В. П. До питання щодо реалізації міжнародно-правової відповідальності Російської Федерації за скоєння злочину агресії та інших міжнародних злочинів. *Правові новели.* №13. 2021. С. 131–139. https://doi.org/10.32847/ln.2021.13.19

15. Пилипенко В. П. Застосування норм міжнародного гуманітарного права до збройних конфліктів міжнародного та неміжнародного характеру в контексті воєнних злочинів. *Підприємництво, господарство і право.* 2021. № 3. С. 317–324. https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.3.52

16. Пилипенко В. П. Особливості механізму імплементації норм міжнародного гуманітарного права в національне законодавство. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2021. № 1. С. 329–332. https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-1/82

17. Пилипенко В. П., Слюсарчук Х. Т., Пилипишин П. Б., Бойченко С. В. Порушення прав людини воєнними злочинами: теорія і практика. *Вісник Національної академії правових наук України.* 2021. Т. 28, № 4. С. 270–278. https://doi.org/10.37635/jnalsu.28(4).2021.270-278

18. Pylypenko V. F., Pylypyshyn P. B., Radanovych N. M. Features of legal regulation of human rights in armed conflicts. *Вісник Національної академії правових наук.* 2021. Т. 28, № 1. С. 43–52. https://doi.org/10.37635/jnalsu.28(4).2021.270-278

19. Пилипенко В. П. До питання про міжнародно-правову кваліфікацію злочинних діянь Російської Федерації під час повномасштабної агресії в Україні. *Право України.* 2022. № 6. С. 69–87. https://doi.org/10.33498/louu-2022-06-069

20. Пилипенко В. П. До питання про юридичну природу та зміст міжнародно-протиправного діяння в сучасному міжнародному праві. *Наше право.* 2022. № 2. С. 190–194. https://doi.org/10.32782/NP.2022.2.27

Наукові статті у зарубіжних періодичних виданнях:

21. Пилипенко В. П. Відповідальність за вчинення воєнних злочинів на виконання наказу. *Jurnalul juridic national: teorie şi practică National law journal : theory and practice.* (Республіка Молдова). 2017. № 4 (Iulie). С. 186–189. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2017/4/42.pdf

22. Pilypenko V. P. War crimes in the system of International Humanitarian and International Criminal Law. *Acta Moraviae.* 2020. № 1. S. 80–90. URL: http://eipe.ucoz.net/journal/Acta.pdf

23. Pylypenko V., Bondarenko S., Kolisnichenko R., Runcheva N., Gorniak Kr., Drobotov S. Information and Analytical Support Threat Monitoring and Means of Ovewrcoming Challenges to National Security. *Trames Journal of the Humanities and Social Science*. 2022. Vol. 26, ,iss. 4. P. 373–397. URL: http://doi.org/10.3176/tr.2022.4.02

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

24. Пилипенко В. П. Особливості імплементації Римського Статуту Міжнародного кримінального суду в законодавство держав-учасниць. *Актуальні питання реформування правової системи України :* матеріали

міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 3–4 лип. 2020 р.). Дніпро, 2020. С. 116–121.

25. Пилипенко В. П. Проблемні питання застосування норм міжнародного гуманітарного права в контексті воєнних злочинів. *Проблеми вдосконалення правового забезпечення прав та основних свобод людини і громадянина :* матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 26–27 черв. 2020 р.). Запоріжжя, 2020. С. 31–36.

26. Пилипенко В. П. До категорії «воєнних злочинів» в системі міжнародного кримінального права. *Актуальні проблеми вдосконалення законодавства та правозастосування :* матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 22–23 жовт. 2021 р.). Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація «Істина», 2021. С. 28–34.

27. Пилипенко В. П. Геноцид чи націоцид? До питання кваліфікації злочинних діянь росії на території суверенної України. *Наука, освіта, технології та суспільство: нові дослідження та перспективи* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 2 лип. 2022 р). Полтава, 2022. С. 31–33.

28. Пилипенко В. П. Засудження та покарання російських агресорів за злочини в Україні: проблеми міжнародно-правової юрисдикції. *Захист суверенітету, територіальної цілісності і національної безпеки як спільна справа держави та Українського народу* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 берез. 2023 р.) / Київ. Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2022. Ч. 2. С. 64–66.

Характеристика особистості здобувача. Пилипенко Володимир Пилипович, народився 27 липня 1977 року, у місті Львові. Громадянин України.

У 1994 році закінчив СШ №53 з поглибленим вивченням англійської мови.

З 1994 по 1999 рік навчався на юридичному факультеті Львівського Національного університету імені І. Франка, який закінчив з відзнакою.

З 1999 по 2002 рік навчався в аспірантурі Львівського Національного університету імені І. Франка на факультеті міжнародних відносин.

У 2005 році захистив кандидатську дисертацію на тему "Міжнародний кримінальний суд за Римським договором 1998 року" за спеціальністю 12.00.11 –міжнародне право. У грудні 2005 року отримав науковий ступінь кандидата наук.

В жовтні 2010 року присвоєно почесне звання "Заслужений юрист України".

Працює у Львівському університеті бізнесу і права на посаді доцента кафедри міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, а також очолює навчально-науковий інститут міжнародного права, інновацій та проєктної діяльності у цьому ж університеті.

Вільно володіє українською та англійською мовами.

Зарекомендував себе як талановитий вчений, проявляє активні організаторські якості, наполегливість і цілеспрямованість.

Має близько 30 публікацій з проблематики дисертації та одноособову монографію. Веде активну наукову діяльність, брав участь у численних наукових конференціях з міжнародного публічного права.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертаційна робота «Воєнні злочини за Римським статутом міжнародного кримінального суду: питання теорії та практики» написана грамотною науковою українською мовою, стиль викладу матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук. Дисертація відповідає вимогам, передбаченим п. п. 7, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук затвердженого постановою кабінету міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

Вимоги академічної доброчесності дотриманні у повному обсязі, наявний висновок Unicheck – позитивний.

Оцінка відповідності дисертації встановленим вимогам з урахуванням наукової та громадської характеристики здобувача.

Пилипенко Володимир Пилипович має високі особистісні якості, завдяки яким вдало поєднує свою професійну діяльність із успішною роботою над проблематикою дисертаційного дослідження. Пилипенко В. П., характеризується як віддана своїй справі людина і патріот своєї країни. Успішна підготовка дисертаційного дослідження у складних соціально-політичних умовах свідчить як про досягнення дисертантом нового професійно-наукового рівня, так і про наявність потенціалу, який буде слугувати на користь обраній справі.

Дисертація Пилипенко В. П., є завершеним монографічним дослідженням та відповідає вимогам чинного законодавства.

Загальний висновок. Враховуючи вищенаведене, вважаємо, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів, дисертація Пилипенка Володимира Пилиповича, на тему «Воєнні злочини за Римським статутом міжнародного кримінального суду: питання теорії та практики», відповідає галузі знань 08 «Право», вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук затвердженого постановою кабінету міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, Наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 Про затвердження Вимог до оформлення дисертації, Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 13 грудня 2021 року № 1359 та **рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора наук** з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 12.00.11 – «Міжнародне право».

Учасники засідання кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Міжнародного гуманітарного університету, на якому

відбулася публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення, шляхом відкритого голосування одноголосно рекомендували дисертацію Пилипенка Володимира Пилиповича, до попереднього розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді Д 41.136.01 Міжнародного гуманітарного університету з правом прийняття до розгляду та проведення захисту на здобуття наукового ступеня доктора наук з галузі знань 08 «Право».

У результаті проведеної наукової експертизи дисертації Пилипенка Володимира Пилиповича, на тему «Воєнні злочини за Римським статутом міжнародного кримінального суду: питання теорії та практики»

ПОСТАНОВИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Пилипенка Володимира Пилиповича, на тему «Воєнні злочини за Римським статутом міжнародного кримінального суду: питання теорії та практики».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Пилипенка Володимира Пилиповича відповідає галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 12.00.11 – «Міжнародне право» та вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук затвердженого постановою кабінету міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, Наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 Про затвердження Вимог до оформлення дисертації, Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 13 грудня 2021 року № 1359.

3. Результати голосування присутніх на засіданні кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Міжнародного

гуманітарного університету: за – одноголосно; проти – немає; утримались – немає.

4. Рекомендувати дисертацію Пилипенка Володимира Пилиповича, на тему «Воєнні злочини за Римським статутом міжнародного кримінального суду: питання теорії та практики» до попереднього розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді Д 41.136.01 Міжнародного гуманітарного університету з правом прийняття до розгляду та проведення захисту на здобуття наукового ступеня доктора наук з галузі знань 08 «Право».

Рецензенти:

Д.ю.н., професор **Світлана АНДРЕЙЧЕНКО**

Д.ю.н., професор **Костянтин ГРОМОВЕНКО**

Д.ю.н, доцент **Денис МАНЬКО**

16.12.23